

OBEČNOU POVINNOST PODÁVAT ŽÁKŮM LÉKY UČITEL NEMÁ

Smějí učitelé dávat žákům ve škole nezbytnou medikaci, mohou jim dokonce poskytovat léčebnou péči? Je to jejich povinnost? Mohou to pedagogové odmítnout?

Školy a školská zařízení mají v § 29 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen školský zákon), povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytovat žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen ministerstvo) je dále zmocněno vyhláškou stanovit opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.

Bohužel však doposud prováděcí předpis nenabyl platnosti, a proto je při posuzování povinností školy nebo pedagogického pracovníka při podávání léků žákům nutné vycházet z citovaného obecného ustanovení § 29 odst. 2 školského zákona a u škol zřízovaných ministerstvem z Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřízovaných ministerstvem, č. j.: 37 014/2005-25 (dále jen metodický pokyn). V metodickém pokynu se stanoví:

Čl. 8

První pomoc a ošetření

(2) Podle závažnosti úrazu a s ohledem na věk zraněného žáka, případně další okolnosti, zajistí škola jeho doprovod do zdravotnického zařízení a zpět nebo domů, popřípadě do školského zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně zákonného zástupce žáka. Doprovodem může být pouze zletilá osoba, osoba plně způsobilá k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole.

První pomoc musí poskytnout každý

Lze tedy konstatovat, že současná právní úprava týkající se zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů, specifikuje jako jedno z opatření k zajištění bezpečnosti výkon dohledu nad žáky. Ostatní konkrétní opatření a postupy, jako například povinnost podávat léky, nejsou konkretizovány a ukotveny v právních normách. Této oblasti se nevěnuje ani metodický pokyn, který však alespoň upravuje doporučený postup při poskytování první pomoci a ošetření. Dodávám, že povinnost poskytnout první pomoc má každá osoba, pokud tak může učinit, aniž by vystavila nebezpečí sebe nebo jiné osoby.

Při absenci právní úpravy tedy lze doporučit, aby byly postupy při podávání léků upraveny v školním řádu jako jeden ze způsobů zajištění ochrany zdraví žáků (§ 30 odst. 1 písm. b) školského zákona). Upozorňuji, že škola tuto oblast v školním řádu upravovat nemusí a ani nemá povinnost na žádost zákonného zástupce zajistit podávání léků konkrétnímu žákovi. Nebude-li postup při zajištění podání medikace upraven ve školním řádu nebo na základě dohody zákonných zástupců a školy, bude pedagogický pracovník povinen poskytnout žákovi „jen“ první pomoc, která může spočívat i v podání příslušného léku. Při nesplnění této povinnosti je možná i trestněprávní odpovědnost pedagogického pracovníka.

Rodiče mají povinnost informovat školu o zdravotních obtížích žáka

V souvislosti s ochranou zdraví žáků je vhodné zmínit související povinnost zákonných zástupců informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtíží žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání (§ 22 odst. 3 školského zákona). V případě zdravotních obtíží žáka je tedy na rodičích, aby včas informovali školu. V případě závažného chronického onemocnění (jako např.

diabetes) záleží na iniciativě zákonných zástupců, jak s konkrétní školou dohodou podmínky podávání léků žákovi.

Dojde-li k této dohodě nebo je-li tato problematika upravena v školním řádu, odpovídá škola v případě porušení stanovených povinností. Proto je nutné, aby byly škole předány všechny požadované informace a přesně specifikován postup při podávání léku žákovi (nejlépe ošetřujícím lékařem žáka). Je taky vhodné, aby škola alespoň některé své zaměstnance v souvislosti s podáváním medikace a způsoby poskytování péče takovému žákovi proškolila.

Trvejte na písemné dohodě

Upozorňuji, že škola a ani pedagogický pracovník nemůže zajistit úkony (např. podávání léků nebo ošetření žáka), ke kterým je potřebná odborná kvalifikace z oblasti poskytování zdravotní péče. Dále musí zákonný zástupce v případě ošetření žáka poskytnout souhlas se zásahem do jeho integrity, nemůže-li žák s ohledem k jeho rozumové a volní vyspělosti udělit souhlas sám a nejde-li o zákrok zanechávající trvalé nebo závažné následky. Doplnuji, že škola by měla u všech dohod o zajištění podání léků nebo souhlasů zákonných zástupců se zásahem do integrity žáka trvat na písemné formě, zejména z důvodu možných budoucích sporů s rodiči. Souhlas zákonného zástupce s předem definovanými zásahy do integrity lze získat i předem a předejít tak budoucím problémům při ošetřování žáka například na škole v přírodě.

Závěrem dodávám, že by se úprava podávání léků měla podle mého názoru týkat toliko chronických onemocnění a zdravotních problémů a ne probíhajících akutních onemocnění. Domnívám se, že není žádoucí situace, kdy zákonný zástupce dovede žáka do třídy a zároveň odevzdá pedagogovi léky se slovy, že si syn nebo dcera musí vzít v poledne antibiotika. V případě náhlého zhoršení zdravotního stavu žáka je samozřejmě nutné mu poskytnout první pomoc.

Martin Kaplán,
právník ČMOS pracovníků školství

